

Складні речення з різними видами зв'язку. Використання складних синтаксичних конструкцій в текстах різних стилів.

Автор: Босак Світлана Пилипівна

9 клас

Тема. Складні речення з різними видами зв'язку. Використання складних синтаксичних конструкцій в текстах різних стилів.

Мета: повторити складні речення з різними видами зв'язку; навчити дев'ятикласників визначати основні ознаки складних синтаксичних конструкцій і структуру їх; розвивати вміння визначати вид складних речень з різними видами зв'язку, відрізняти їх від інших видів складних речень і простих ускладнених речень, формувати вміння креслити схеми таких речень, пояснювати вживання розділових знаків між їхніми частинами; формувати творчі вміння створювати складні синтаксичні конструкції відповідно до комунікативного завдання; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу сприяти осмисленню учнями краси художнього слова; розвивати увагу, логічне мислення, удосконалювати навички виконання таких мисленневих дій, як аналіз, конкретизація, моделювання; удосконалювати навички роботи з підручником, колективної й самостійної роботи.

Комунікативна мета: Т. Г. Шевченко

Тип уроку: урок систематизації знань

Міжпредметні зв'язки: використання складних синтаксичних конструкцій у художніх та публіцистичних текстах (література).

ОБЛАДНАННЯ: комп'ютерна техніка, медіа проектор, презентація, таблиця, тестовий роздатковий матеріал.

Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь

століття

В. Симоненко

Хід уроку

I. Вступна частина уроку

1. Оголошення теми та мети уроку.
2. Очікувані результати:

З'ясуємо ваші очікування від уроку (учні самостійно називають свої очікування від уроку: повторити та поглибити знання про складне речення, систематизувати інформацію про типи складних речень, перевірити свої знання про розстановку розділових знаків у складному реченні, протестувати себе за темою уроку, продемонструвати власні досягнення в роботі над проектом, поділитися думками

стосовно Т. Г. Шевченка тощо)

II. Актуалізація опорних знань учнів

III. Повторення ключових питань теми

1. Знайдіть неправильне твердження, виправте помилки.

- Складне речення з різними видами зв'язку називається складною синтаксичною конструкцією.
- **Складні синтаксичні конструкції складаються з двох та більше простих речень**
- Частини ССК можуть бути поєднані різнотипними граматичними зв'язками: сурядним і підрядним, сполучниковим і безсполучниковим.
- **При збігу двох підрядних сполучників, сурядного сполучника і підрядного перед другим з них кома ставиться тоді, коли в наступному реченні наявні співвідносні слова *то, так*.**
- **Якщо таких слів нема, то кома між двома сполучниками не ставиться.**
- Кома між двома сполучниками взагалі не ставиться, коли перший сполучник протиставний.
- Якщо дві сурядні частини, з'єднані одиничним єднальним або розділовим сполучником, мають спільну підрядну частину, то кома перед ним не ставиться.

1. Виконання тестового завдання.

Позначте речення, у якому допущено пунктуаційну помилку:

А Спинись, живий, перед святим цим каменем, віддай пошану тим, хто тут лежить, вони померли, до кінця не зломлені, за те, щоб ти сьогодні міг би жити! (*Н. Забіла*).

Б Він припав до землі, що плакала ранковою сльозою, і огудинням поповз ближче до оселі, на якій уже сумував перед далекою дорогою лелека (*М. Стельмах*).

В Хата стояла на згірку, а коли ще вилізти на стару яблуню, на самісінький вершечок, то наоکیل одкривалися польові простори (*Є. Гуцало*).

Г Всім серцем любіть Україну свою – і вічні ми будемо з нею! (*В. Сосюра*).

Д Ні, я пройшов важкі ці перевали, щоб люди на землі не горювали і світлим миром дихало життя (*Д. Луценко*).

Позначте складні синтаксичні конструкції зі сполучниковим сурядним і підрядним зв'язком:

А Надвечір хуга втихла, хмари на заході почервоніли, сніг стужавів і гостро заблищав, а повітря стало таким прозорим, що було далеко видно голі дерева понад шляхом /Гр.Тютюнник/.

Б Нехай минуть віки, тисячоліття, а жінка та, що вперше хліб спекла, залишиться безсмертною у світі /М.Луків/.

В А чорнобривці не відквітували, від жару їх, здається, тане сніг, гарячі промені у пелюстки сховали, щоб в зиму ти повірити не зміг /В.Козак/.

Г Ниви сонцю груди розкривали, на вітрах не гнулися дуби, і граційно крила простирали білогруді в небі голуби /Є.Гуцало/.

Д Щасливий той, хто бачив мрію, але не доторкнувсь її /Д.Павличко/.

3. Перевірка домашнього завдання.

1. Індивідуальні повідомлення

Учитель. Появі складних з різними видами зв'язку сприяли розвиток свідомості людини, поступове пізнання та досягнення нею складних зв'язків між явищами дійсності, а також її прагнення точніше, компактніше висловити думку.

Речення з різними видами зв'язку дають змогу деталізувати, уточнювати висловлені думки, висвітлювати додаткові відомості, не виходячи за межі одного речення. Такі конструкції компактні, економні у використанні мовленнєвого матеріалу.

IV. Аналіз матеріалу з метою узагальнення вивченого

1.Робота біля дошки. Записати речення, підкреслити граматичні основи. Визначити види зв'язку між частинами складних речень. Накреслити схеми речень.

Вічна Шевченкова весна прийшла на землю, яку сховає Тарас малими босими ногами і засівав словом, а слово те було про Матір і проУкраїну /Ярема Гоян/

2. Робота в парах.

Дослідження-аналіз. Прочитати вголос текст. Виділити ССК. Знайти в тексті речення, які відповідають поданій схемі. /Схеми на екрані/. Пояснити розділові знаки. Визначити стильову належність побудованих складних синтаксичних конструкцій. Зробити письмовий синтаксичнийрозбір одного з побудованих речень.

Тарас Шевченко народився на українській землі, під українським небом, проте він належить до тих людей-світочів, що стають дорогими для всього людства і що в пошані всього людства знаходять своє безсмертя. (О. Гончар)

3.Робота з підручником /стор. 190/. Опрацювання схеми синтаксичного розбору

речення.

4. За початком продовжити рядки.

*Он глянь, - у тім раї, що ти покидаєш,
Латану свитину з каліки знімають,
З шкурою знімають, бо нічим обуть
Княжат недорослих; а он розпинають*

*Вдову за подушне, а сина кують,
Єдиного сина, єдинудитину,
Єдину надію! в ві[й]сько оддають! /Поема «Сон»/*

*Учітесь, читайте,
І чужому научайтєсь,
Й свого не цурайтєсь,
Бо хто матір забуває,
Того бог карає,
Того діти цураютьсє,
В хату не пускають. /Поема «І мертвим, і живим /*

5. Робота в групах. Скласти висловлення на тему: «Шевченко і сучасність».

V. Рефлексія

VI. Оцінювання учнів

VII. Домашнє завдання

Написати твір-мініатюру "Мій Шевченко ", уживаючи ССК.